Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 6, Petersburg 1871

eine Sühnungshandlung nach der Geburt von Zwillingen Saṁsk. K. 91, *a.* यमलौ *Zwillinge* Mârk. P. 106,4. यमलाभ्यामर्जुनाभ्याम् *ein Paar* Arǵuna-*Bäume* (die Kṛshṇa im Wege standen und von ihm entwurzelt wurden) Hariv. 3451 (यमाभ्याम् die neuere Ausg.). यमलार्जुनौ personificirt als Feinde Kṛshṇa's und später als Verwandlungen Nalakubara's und Maṇigrîva's, zweier Söhne des Kubera, angesehen, H. 219. R. 7,6,35. 7,23,1,42. Bhâg. P. 10,10,23. fgg. यमलार्जुनकौ Hariv. 5876. यमलार्जुनभञ्जन Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's H. 221, Sch. Pańkar. 4,1,23. 3,132. यमल m. als Bez. *der Zahl zwei* Sûrjas. 8,5. 7. — 2) f. आ *a) eine best. Form des Schluchzens* (हिक्का) Suçr. 2,494,15. 495,2. — *b)* N. pr. einer Tantra-Gottheit Verz. d. Oxf. H. 109, *a*, 27. Vgl. यामल. — *c)* N. pr. eines Flusses Çatr. 1,54. — 3) f. ई *ein Paar Stöcke* Med.

यमलोक m. Jama's *Welt* Pańkav. Br. 9,8,4. MBh. 7,3002. Spr. 2093. Pańkar. 1,3,31. Verz. d. B. H. 146,*a*,9.

यमवत्स (2. यम + वत्स) adj. *Zwillingskälber werfend* Kauç. 93.

यमवत् (von 1. यम) adj. *der sich bändigt, seine Leidenschaften in der Gewalt hat* Ragh. 9,1. *modestus* Stenzler.

यमवाहन m. Jama's *Reitthier* d. i. *ein Büffel* Trik. 2,5,4. H. 1281.

यमविषय m. Jama's *Reich* Maitrjup. 4,2. R. 3,54,28.

यमव्रत n. *eine dem* Jama *geltende Observanz* Kauç. 82. Jama's *Verfahren, — Weise* Spr. 2321. N. eines Sâman Ind. St. 3,230,*a*.

यमशिख (2. यम + शिखा) m. N. pr. eines Vetâla Kathâs. 121,29.

यमश्रेष्ठ adj. *deren Erster* Jama *ist:* पितरः AV. 11,6,11.

यमश्व m. Jama's *Hund* (श्वन्) Kâṭh. 37,14.

यमसदन n. Jama's *Sitz, — Behausung* Spr. 743. 1928. Bhâg. P. 5, 26,31. — Vgl. यमसादन.

यमसभ n. Jama's *Gericht* (सभा) P. 4,3,88. °सभा f. dass. Kathâs. 72, 349. Davon adj. °सभीय *darüber handelnd* P. 4,3,88.

यमसात् (von 2. यम) adv. in Verbindung mit कर् *dem Todesgotte übergeben, — zuführen* Bhaṭṭ. 5,3.

यमसादन n. = यमसदन AV. 12,5,64. Taitt. Âr. 6,7,6. MBh. 1,5990. 6276. R. Gorr. 2,37,24. 77,12. 3,28,4. Mârk. P. S. 657, Z. 11. Vet. in LA. (III) 13,18.

यमसान (von यम्) adj. *Zügel —, Gebiss führend:* भसद्यो न यमसान आसा ṚV. 6,3,4.

यमसू 1) adj. *Zwillinge* (2. यम) *gebärend* ṚV. 3,39,3. VS. 30,15. Çâṅkh. Gṛhj. 3,10. आ° Kauç. 109. — 2) m. Jama's *Erzeuger* d. i. *der Sonnengott* H. 95, Sch.

यमसूक्त n. *die* Jama-*Hymne* Pâr. Gṛhj. 3,10. Jâǵń. 3,2.

यमसूर्य n. *ein Gebäude mit zwei Hallen, von denen die eine nach Westen, die andere nach Norden gerichtet ist,* Varâh. Bṛh. S. 53,39. fg.

यमस्तोम m. N. eines Ekâha Çâṅkh. Çr. 15,9,1. 2.

यमस्वसर् f. Jama's *Schwester*, Bez. 1) der Jamunâ Med. s. 59. Hariv. 6784. — 2) der Durgâ Trik. 1,1,52. H. ç. 56. Med.; vgl. ज्येष्ठा यमस्य भगिनी Hariv. 3271.

यमहार्दिका f. N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devî Wilson, Sel. Works 2,39.

यमहासेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha Verz. d. Oxf. H. 66,*b*,5.

यमातिरात्र (2. यम + अ°) m. N. eines 49tägigen Sattra Pańkav. Br. 24,12,3. Âçv. Çr. 11,5,4. Maç. 9,10.

यमादर्शनत्रयोदशी f. Bez. *eines best. 15ten Tages:* °व्रत Verz. d. Oxf. H. 34,*b*,21 (Verz. d. B. H. 135,*b*,28).

यमादित्य m. *eine best. Form der Sonne* (आदित्य) Verz. d. Oxf. H. 70,*b*,8. 35.

यमानिका f. *Ptychotis Ajowan Dec.* Ratnam. 97. — Vgl. क्षेत्र° und यवानिका.

यमानी f. dass. Ratnam. 97. Çabdar. im ÇKDr. Suçr. 2,220,12. 224, 12. 506,8. — Vgl. यवानी.

यमानुग (2. यम + अ°) adj. *in* Jama's *Gefolge seiend:* पुरुष *ein Scherge* Jama's Mârk. P. 14,76.

यमानुचर (2. यम + अ°) m. *ein Scherge* Jama's Bhâg. P. 5,26,13.

यमान्तक (2. यम + अ°) m. Jama *als Todesgott:* °समः क्रोधे MBh. 2, 690. 5,4664. R. 6,79,55. Burn. Intr. 551. Wassiljew 186. Bein. Çiva's Çabdar. im ÇKDr. du. Jama *und der Todesgott* Mârk. P. 43,34. — Vgl. कालान्तक und कालान्तकयम.

यमाय्, °यते *den Todesgott* Jama *darstellen* Gît. 4,10.

यमारि m. Jama's *Feind* (अरि), Beiw. Vishṇu's Pańkar. 4,3,70.

यमालय m. Jama's *Behausung* (आलय) Bhâg. P. 5,26,37.

यमिक n.: अगस्त्यस्य यमिके N. eines Sâman Ind. St. 3,237,*b*.

1. यमिन् (von 1. यम) adj. *der sich zügelt* Çâk. 47, v. l. Spr. 3143. 4089. Prab. 1,12.

2. यमिन् (von 2. यम) adj. °नी *Zwillinge werfend* AV. 3,28,1.

यमिष्ठ (von यम् mit der Endung des superl.) adj. *am besten zügelnd* ṚV. 1,55,7. 6,67,1.

यमुना (यमुनी Uṇâdis. 3,61) f. 1) N. pr. eines Flusses AK. 1,2,2,31. Trik. 1,2,31. H. 1083. Halâj. 3,52. LIA. I, 47. fg. ṚV. 5,52,17. आवदिन्द्रं यमुना तृत्सवश्च 7,18,19. 10,75,5. Ait. Br. 8,23 (vgl. Çat. Br. 13, 5,4,11). Çâṅkh. Çr. 13,29,25. 33. Pańkav. Br. 9,4,11. 25,10,24. 13,4. Kâtj. Çr. 24,6,10. 39. Lâṭj. 10,19,9. 10. Âçv. Çr. 12,6,28. MBh. 3,8217. 5,7346. 6,322. Hariv. 3620. 5768. fgg. 9506. R. 2,71,6. Megh. 52. Varâh. Bṛh. S. 5,37. 16,2. 69,26. VP. 572. Verz. d. Oxf. H. 46,*b*, N. 3. °तीर्थमाहात्म्य Verz. d. B. H. 144,14. mit यमी, der Zwillingsschwester Jama's, identificirt Hariv. 552. 6784. Mârk. P. 77,7. 78,30. 106,3. 108, 19. °पति Bein. Vishṇu's Pańkar. 4,3,147. — 2) N. pr. einer Tochter des Muni Mataṅga Kathâs. 67,74. fgg. 101,151.

यमुनाजनक m. *der Vater* (जनक) *der* Jamunâ, Bein. *des Sonnengottes* H. 95.

यमुनादत्त (य° + दत्त) m. N. pr. eines Frosches Pańkat. 212,25.

यमुनाद्वीप m. N. pr. einer Oertlichkeit Schiefner, Lebensb. 308 (78).

यमुनाप्रभव (य° + प्र°) m. *die Quelle der* Jamunâ (ein Wallfahrtsort) MBh. 3,8022.

यमुनाभिद् (य° + भिद्) m. Bein. Baladeva's H. 224.

यमुनाभ्रातर् m. *der Bruder der* Jamunâ d. i. Jama AK. 1,1,1,54.

यमुनाष्टक (यमुना + अ°) n. *acht Strophen zu Ehren der* Jamunâ, Titel eines Gedichtes Hall 147.

यमुनाष्टपदी (यमुना + अ°) f. Titel einer Schrift Hall 152.

Institute of Indology & Tamil Studies, Cologne University, Germany 9.2.2007